

УДК 336.71:338.43:327.82

DOI: 10.60022/3(4)-20S

Іващенко Алла Григорівнакандидат економічних наук, доцент кафедри економіки
Національний університет «Одеська політехніка», Україна**Ivashchenko Alla**Candidate of Economics Sciences, Associate Professor of the Department of Economics
National University «Odesa Polytechnic», Ukraine

ORCID: 0000-0001-6297-4183

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ІНСТИТУТАМИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Анотація. У статті досліджується співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами в умовах воєнного періоду. Проаналізовано роль міжнародних фінансових організацій у забезпеченні макроекономічної стабільності держави, підтримці державного бюджету та реалізації програм економічного відновлення. Особливу увагу приділено діяльності таких міжнародних фінансових інституцій, як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк. Розглянуто основні форми фінансової підтримки України, зокрема кредитні програми, грантове фінансування, інвестиційні проекти та технічну допомогу. Визначено основні виклики співробітництва України з міжнародними фінансовими інститутами у воєнний період, серед яких особливе місце займають зростання державного боргу, необхідність забезпечення прозорості використання фінансової допомоги, потреба в координації міжнародних програм підтримки та формування ефективних механізмів післявоєнного відновлення економіки. Наголошено, що міжнародні фінансові інститути відіграють ключову роль у підтримці економічної стійкості України та формуванні стратегічних напрямів її післявоєнного розвитку. Обґрунтовано, що подальше поглиблення співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями сприятиме модернізації національної економіки, зміцненню фінансової системи та інтеграції держави у світовий економічний простір.

Ключові слова: міжнародні фінансові інститути, міжнародна фінансова допомога, МВФ, Світовий банк, економічне відновлення, державний борг, воєнний період, фінансова стабільність.

COOPERATION OF UKRAINE WITH INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS: CONTEMPORARY CHALLENGES OF THE WARTIME PERIOD

Abstract. The article examines Ukraine's cooperation with international financial institutions during the wartime period. The role of international financial organizations in ensuring macroeconomic stability, supporting the state budget, and implementing economic recovery programs is analyzed. Particular attention is paid to the activities of such institutions as the International Monetary Fund, the World Bank Group, the European Bank for Reconstruction and Development, and the European Investment Bank. The study considers the main forms of financial support provided to Ukraine, including credit programs, grant financing, investment projects, and technical assistance. The article identifies the key challenges of Ukraine's cooperation with international financial institutions during wartime, including the growth of public debt, the need to ensure transparency in the use of financial assistance, the necessity of coordinating international support programs, and the development of effective mechanisms for post-war economic recovery. It is emphasized that international financial institutions play a crucial role in supporting Ukraine's economic resilience and shaping strategic directions for its post-war development. The study concludes that further deepening of cooperation between Ukraine and international financial organizations will contribute to the modernization of the national economy, strengthening of the financial system, and integration of the country into the global economic space.

Keywords: international financial institutions, international financial assistance, IMF, World Bank,

© Автор(и). Ця стаття знаходиться у відкритому доступі та розповсюджується відповідно до умов ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

economic recovery, public debt, wartime economy, financial stability.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації міжнародні фінансові інститути відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності світової економічної системи та підтримці держав, які стикаються з економічними кризами. Для України питання співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями набуло особливої актуальності після початку повномасштабної військової агресії російської федерації. Значні економічні втрати, руйнування інфраструктури та зростання державних витрат створюють серйозні виклики для фінансової системи держави. У цих умовах міжнародні фінансові інститути виступають важливими партнерами України у забезпеченні макроекономічної стабільності, фінансуванні державного бюджету та підготовці до післявоєнного відновлення економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика співробітництва держав із міжнародними фінансовими інститутами у періоди економічних криз та воєнних конфліктів є предметом дослідження значної кількості наукових праць багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців у сфері міжнародної економіки, фінансів та міжнародних економічних відносин. В умовах сучасної геополітичної нестабільності та збройної агресії проти України питання ефективності міжнародної фінансової допомоги, її інституційних механізмів та впливу на макроекономічну стабільність держави набувають особливої актуальності.

Проблеми взаємодії держав із міжнародними фінансовими інститутами тривалий час перебувають у центрі уваги дослідників міжнародної економіки та міжнародних фінансів. Значний внесок у дослідження діяльності міжнародних фінансових організацій зробили такі вчені, як О. Кириленко, А. Філіпенко, В. Козюк, О. Рогач, а також зарубіжні дослідники, такі відомі економісти, як Дж. Стігліц, П. Кругман, Б. Айхенгрін, Дж. Сакс, М. Обстфельд та Р. Болдвін. В їх працях досліджується роль міжнародних фінансових інститутів у забезпеченні стабільності світової фінансової системи, підтримці макроекономічної стабільності держав та стимулюванні структурних економічних реформ. У своїх роботах вони аналізували механізми функціонування таких інституцій, як Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк, а також їхню роль у стабілізації економік країн, що переживають економічні трансформації або фінансові кризи [24, с. 45; 20, с. 112].

Зокрема, Дж. Стігліц у своїх дослідженнях звертає увагу на необхідність адаптації програм міжнародної фінансової допомоги до специфіки економічного розвитку окремих країн та підкреслює важливість інституційних реформ для забезпечення ефективності таких програм. Він наголошує на необхідності реформування механізмів функціонування міжнародних фінансових інституцій, підкреслюючи важливість більш гнучкого підходу до економічної політики держав, що отримують міжнародну фінансову допомогу [24, с. 63]. П. Кругман у своїх дослідженнях приділяє значну увагу проблемам фінансових криз та ролі міжнародних організацій у стабілізації національних економік у періоди макроекономічної нестабільності [20, с. 119].

Питання взаємодії держав із міжнародними фінансовими інститутами у контексті економічних трансформацій детально досліджувалися також у працях Дж. Сакса та М. Обстфельда, які аналізували досвід країн Центральної та Східної Європи після завершення холодної війни. Науковці підкреслювали, що міжнародна фінансова допомога, яка надана міжнародними фінансовими інститутами, може відігравати важливу та вирішальну роль у підтримці економічної стабільності держав у перехідний період в процесі переходу цих країн до ринкової економіки та їх інтеграції у світову економічну систему, однак її ефективність значною мірою залежить від якості внутрішніх економічних реформ та інституційної спроможності держави [25, с. 98; 23]. Окремий напрям досліджень присвячений ролі міжнародної фінансової допомоги у процесах післявоєнного відновлення економік. Так, дослідження досвіду реалізації Плану Маршалла після Другої світової війни показують, що масштабна міжнародна фінансова підтримка, що сприяла швидкому відновленню економік країн Західної Європи та їх інтеграції у глобальну економічну систему, може стати важливим чинником економічної реконструкції та модернізації національної економіки [21, с. 71]. Такий історичний досвід дозволяє сформувати наукові підходи до оцінки ефективності сучасних програм міжнародної фінансової допомоги.

У працях сучасних дослідників міжнародних фінансів значна увага приділяється ролі міжнародних фінансових інститутів у забезпеченні стабільності світової фінансової системи. Також активно досліджується досвід економічної трансформації країн Центральної та Східної Європи, зокрема Польщі, Чехії та країн Балканського регіону. Б. Айхенгрін зазначає, що успішність економічних реформ у цих країнах значною мірою була забезпечена поєднанням міжнародної фінансової підтримки та внутрішніх структурних реформ [13, с. 134]. У своїх дослідженнях він підкреслює, що міжнародні фінансові організації виконують функцію своєрідного “фінансового стабілізатора”, надаючи підтримку країнам, які стикаються з макроекономічними дисбалансами або кризовими явищами [13, с. 134]. У

цьому контексті діяльність Міжнародного валютного фонду спрямована на забезпечення стабільності валютних курсів, підтримку платіжних балансів держав та сприяння проведенню структурних економічних реформ.

Українські дослідники також приділяють значну увагу питанням співробітництва України з міжнародними фінансовими інститутами. Зокрема, у працях В. Геєця [3], О. Шниркова, А. Філіпенка [10; 11], І. Бураковського [2], В. Козюка [5; 6] та Т. Богдан [1] аналізуються механізми інтеграції України у систему міжнародних фінансових відносин, особливості співпраці України з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком та іншими міжнародними організаціями [3, с. 56; 2, с. 89]. В. Геєць підкреслює, що ефективність міжнародної фінансової допомоги значною мірою залежить від інституційної спроможності держави та рівня прозорості використання фінансових ресурсів [3, с. 61]. І. Бураковський наголошує, що міжнародна фінансова допомога повинна розглядатися не лише як інструмент стабілізації економіки, але й як фактор структурної модернізації національної економіки, однак її використання повинно супроводжуватися ефективною державною економічною політикою [2, с. 92].

У сучасних дослідженнях значна увага приділяється також аналізу міжнародної фінансової допомоги Україні у контексті повномасштабної війни. Дослідники зазначають, що міжнародна фінансова підтримка стала одним із ключових факторів забезпечення макроекономічної стабільності України та фінансування соціальних видатків державного бюджету.

Отже, у наукових працях цих авторів розглядаються питання функціонування міжнародної фінансової системи, механізми фінансової допомоги державам та роль міжнародних фінансових організацій у подоланні економічних криз. Разом з тим сучасні умови воєнного періоду в Україні зумовлюють необхідність подальшого дослідження особливостей співробітництва держави з міжнародними фінансовими інститутами, зокрема у контексті фінансової стабілізації економіки та післявоєнного відновлення.

Метою статті є дослідження особливостей співробітництва України з міжнародними фінансовими інститутами в умовах воєнного періоду, визначення основних форм фінансової підтримки та аналіз сучасних викликів і перспектив подальшого розвитку такого співробітництва.

Виклад основного матеріалу. Сучасні глобальні трансформації міжнародної економічної системи, посилення фінансової взаємозалежності держав та загострення геополітичних конфліктів зумовлюють зростання ролі міжнародних фінансових інститутів у забезпеченні економічної стабільності та розвитку держав. Для України питання співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями набуло особливої актуальності після початку повномасштабної військової агресії російської федерації у 2022 році, що спричинила масштабні економічні втрати, руйнування інфраструктури та значні бюджетні витрати на оборону і соціальну підтримку населення. У таких умовах міжнародні фінансові інститути стали одним із ключових джерел фінансової підтримки держави, сприяючи збереженню макроекономічної стабільності, функціонуванню державних інституцій та реалізації програм відновлення економіки.

Міжнародні фінансові інститути відіграють важливу роль у сучасній системі глобального економічного управління. Їх діяльність спрямована на стабілізацію світової фінансової системи, підтримку економічного розвитку держав, подолання кризових явищ та сприяння реалізації структурних реформ. До ключових міжнародних фінансових організацій, з якими співпрацює Україна, належать Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, а також інші міжнародні фінансові організації, що забезпечують фінансову підтримку та інвестиційне сприяння економічному розвитку держави [22; 5; 6].

Співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами має тривалу історію, що бере початок із перших років незалежності держави. Після здобуття незалежності Україна активно інтегрувалася у міжнародну фінансову систему та стала членом провідних міжнародних фінансових організацій. Однією з перших таких інституцій став Міжнародний валютний фонд, членство в якому Україна отримала у 1992 році. Співпраця з МВФ стала важливим інструментом підтримки макроекономічної стабільності та проведення економічних реформ, спрямованих на трансформацію пострадянської економіки та формування ринкових механізмів господарювання [18; 19].

Упродовж останніх десятиліть співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами здійснювалося у різних форматах та охоплювало широкий спектр фінансових і технічних інструментів. До основних форм співпраці належать кредитні програми, грантове фінансування, технічна допомога, гарантійні механізми, інвестиційні проекти, а також консультативна підтримка щодо реалізації економічних реформ. Такі механізми сприяють модернізації економіки, підвищенню ефективності держуправління, розвитку інфраструктури та інтеграції України у світову економічну систему [27; 29].

Повномасштабна війна суттєво змінила характер взаємодії України з міжнародними фінансовими інститутами. У воєнний період головним завданням міжнародної фінансової підтримки стало забезпечення макрофінансової стабільності держави, підтримка державного бюджету, фінансування соціальних виплат та забезпечення функціонування критичної інфраструктури. Внаслідок військових дій українська економіка зазнала значних втрат, пов'язаних із руйнуванням промислових підприємств, транспортної та енергетичної інфраструктури, скороченням експорту та зменшенням інвестиційної активності. Згідно з міжнародною оцінкою RDNA3, підготовленою Світовим банком, Європейською комісією та Урядом України, сукупні економічні втрати та потреби у відновленні перевищують 486 млрд дол США, що не лише відображає масштаб руйнувань, але й суттєво ускладнює забезпечення макрофінансової стабільності держави та визначає довгострокові виклики для її бюджетної, боргової та інвестиційної політики. Ці втрати мають складну внутрішню структуру [7, с. 22].

Зокрема, у межах цієї оцінки виділяються три ключові компоненти:

- прямі фізичні збитки – приблизно 152 млрд дол США, що включає руйнування житлового фонду, транспортної інфраструктури, енергетичних об'єктів, промислових підприємств та соціальної інфраструктури;
- економічні втрати – понад 290 млрд дол США, які охоплюють недоотриманий ВВП, втрати бізнесу, скорочення експорту, зменшення інвестиційної активності та інші непрямі макроекономічні ефекти війни;
- потреби у відновленні та реконструкції – близько 486 млрд дол. США у середньостроковій перспективі (10 років), що включає витрати на відбудову інфраструктури, модернізацію економіки, соціальне відновлення та впровадження принципів сталого розвитку.

Найбільша частка потреб у відновленні припадає на такі сектори:

- житловий сектор – понад 80 млрд дол США;
- транспортна інфраструктура – близько 75 млрд дол США;
- енергетика - понад 45 млрд дол США;
- торгівля та промисловість – понад 60 млрд дол США;
- сільське господарство – близько 30 млрд дол США [27, с. 30–45].

Таким чином, зазначена сума у 486 млрд дол США відображає не лише масштаби завданих збитків, але й комплексну оцінку довгострокових потреб у відновленні економіки, що формує стратегічні орієнтири для міжнародної фінансової допомоги та економічної політики України.

У цих умовах ключову роль у стабілізації економічної ситуації відіграє Міжнародний валютний фонд. МВФ є однією з провідних міжнародних фінансових організацій, діяльність якої спрямована на підтримку стабільності міжнародної валютної системи, надання фінансової допомоги державам, що стикаються з економічними труднощами та допомагають проведенню структурних реформ. У 2023 році Україна уклала нову програму співпраці з МВФ у рамках механізму Extended Fund Facility, що передбачає надання фінансової допомоги обсягом понад 15 млрд доларів США. Ця програма стала однією з найбільших у історії співробітництва України з Фондом та спрямована на забезпечення макрофінансової стабільності, зміцнення державних фінансів та підтримку економічних реформ [16]. Особливістю програми співробітництва України з МВФ у воєнний період є її адаптація до умов збройного конфлікту. Уперше в історії діяльності Фонду була розроблена програма фінансової підтримки держави, що перебуває у стані повномасштабної війни. Це свідчить про високий рівень довіри міжнародної спільноти до України та розуміння необхідності підтримки її економічної стійкості в умовах військової агресії [16].

Отже, після початку повномасштабної війни у 2022 році міжнародна фінансова підтримка стала одним із ключових джерел забезпечення економічної стабільності України. Значна частина фінансових ресурсів надходила через міжнародні фінансові інститути, зокрема Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк.

Згідно з даними Світового банку, станом на кінець 2023 року загальний обсяг міжнародної фінансової допомоги Україні через міжнародні фінансові інститути перевищив 63 млрд дол США, однак ця сума має складну багатокомпонентну структуру. Зокрема, близько 26 млрд дол США було мобілізовано Групою Світового банку [29], включаючи як власні кредитні ресурси, так і кошти, залучені через багатосторонні трастові фонди та механізми співфінансування [26].

Інша частина фінансової підтримки надійшла від International Monetary Fund у вигляді програм макрофінансової стабілізації (зокрема, у межах механізму Extended Fund Facility), а також від European Commission у формі макрофінансової допомоги та грантових інструментів.

Важливою складовою є також фінансування з боку European Bank for Reconstruction and Development та European Investment Bank, яке спрямовується переважно на інвестиційні проекти у сфері енергетики, транспорту та підтримки приватного сектору. Значні обсяги фінансування також

були надані Європейською комісією та Міжнародним валютним фондом.

Крім того, структура міжнародної допомоги включає різні форми фінансування: бюджетну підтримку (прямі трансферти до держбюджету); пільгові кредити; грантове фінансування; гарантійні інструменти та страхування ризиків.

Таким чином, зазначений обсяг у понад 63 млрд дол США відображає не лише сумарну величину фінансових ресурсів, але й комплексну систему багаторівневої міжнародної підтримки, що поєднує різні джерела, інструменти та цілі фінансування [26].

Не менш важливу роль у фінансовій підтримці України відіграє Група Світового банку, яка забезпечує фінансування програм відновлення інфраструктури, підтримки соціальної сфери та реформування державного управління. Світовий банк активно співпрацює з Україною у реалізації проєктів, спрямованих на розвиток енергетики, модернізацію транспортної інфраструктури, підвищення ефективності системи охорони здоров'я та освіти. Після початку повномасштабної війни Світовий банк значно збільшив обсяги фінансової допомоги Україні, надаючи як кредитні ресурси, так і грантове фінансування, що спрямовується на підтримку державного бюджету та реалізацію програм соціальної підтримки населення [26].

Міжнародний валютний фонд у 2023 році схвалив для України чотирирічну програму розширеного фінансування (Extended Fund Facility) загальним обсягом близько 15,5 млрд доларів США, що стало однією з найбільших програм підтримки у історії співробітництва України з цією організацією [17]. Станом на 2024 рік у межах цієї програми Україна отримала понад 8,7 млрд доларів фінансової допомоги, спрямованої на підтримку макрофінансової стабільності та реалізацію структурних реформ [17].

Значну роль у підтримці економічного розвитку України відіграє Європейський банк реконструкції та розвитку. ЄБРР є одним із найбільших інституційних інвесторів у економіку України, фінансуючи проєкти у сфері енергетики, транспорту, банківського сектору та розвитку приватного підприємництва. У воєнний період банк зосередив свою діяльність на підтримці критичної інфраструктури, енергетичної безпеки та стабілізації фінансового сектору держави [29]. У 2022 році банк інвестував в економіку України близько 1,7 млрд євро, у 2023 році - понад 2,1 млрд євро, а у 2024 році обсяг фінансування досяг рекордного рівня у 2,4 млрд євро [13]. Загалом із початку повномасштабної війни обсяг фінансування ЄБРР в Україні перевищив 7,6 млрд євро [14].

Європейський інвестиційний банк також відіграє важливу роль у фінансуванні інфраструктурних проєктів в Україні. З початку повномасштабної війни обсяг фінансування, наданого ЄІБ, перевищив 3,6 млрд євро, що спрямовано на відновлення транспортної інфраструктури, енергетичних систем та підтримку малого і середнього бізнесу [15]. Банк активно підтримує Україну у реалізації проєктів, спрямованих на відновлення інфраструктури та модернізацію економіки. Фінансування ЄІБ спрямовується на розвиток транспортної мережі, реконструкцію житлової інфраструктури, модернізацію систем водопостачання та розвиток енергетичного сектору. У відповідь на виклики воєнного часу Європейський інвестиційний банк створив спеціальні фінансові механізми підтримки України, що дозволяють оперативно спрямовувати фінансові ресурси на найважливіші напрями відновлення економіки [17].

Загалом у 2024 році обсяг міжнародної фінансової допомоги Україні перевищив 41 млрд доларів США, що дозволило забезпечити фінансування соціальних видатків державного бюджету та підтримати макроекономічну стабільність держави [27]. У той же час міжнародна підтримка сприяла зростанню міжнародних резервів України, які на початку 2025 року досягли рівня понад 43 млрд доларів США [8].

Аналіз динаміки міжнародної фінансової допомоги свідчить про те, що міжнародні фінансові інститути відіграють ключову роль у забезпеченні економічної стабільності України в умовах воєнного періоду. Фінансова підтримка спрямовується не лише на покриття бюджетного дефіциту, але й на реалізацію інфраструктурних проєктів, підтримку енергетичного сектору, розвиток малого та середнього бізнесу та підготовку до післявоєнного відновлення економіки. Важливим документом, що визначає масштаби економічних втрат України, стала спільна оцінка збитків та потреб відновлення, підготовлена Світовим банком, Європейською комісією та урядом України. У цьому дослідженні зазначається, що загальні втрати української економіки від війни перевищують сотні мільярдів доларів, а відновлення країни потребуватиме масштабних інвестицій у відбудову інфраструктури, розвиток промисловості та модернізацію економіки [27].

Водночас співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами у воєнний період супроводжується низкою складних викликів. Одним із найбільш суттєвих викликів є зростання державного боргу. Значні обсяги зовнішнього фінансування, необхідні для підтримки економіки та фінансування оборонних витрат, призводять до збільшення боргового навантаження на державний бюджет. У таких умовах важливим завданням економічної політики є забезпечення боргової стійкості

та ефективного управління державним боргом [16].

Іншим важливим викликом є необхідність забезпечення прозорості використання міжнародної фінансової допомоги. Міжнародні партнери України приділяють значну увагу реформуванню системи державного управління, боротьбі з корупцією, підвищенню прозорості бюджетного процесу та ефективності державних інституцій. У цьому контексті важливу роль відіграє впровадження сучасних цифрових механізмів контролю за використанням фінансових ресурсів, розвиток системи електронних закупівель та посилення діяльності антикорупційних органів [28].

Ще одним важливим аспектом є необхідність ефективної координації міжнародної фінансової допомоги. У зв'язку з масштабною підтримкою України з боку різних міжнародних організацій та держав виникає потреба у створенні механізмів координації фінансових потоків та узгодження програм допомоги. Така координація дозволяє уникнути дублювання проєктів, підвищити ефективність використання ресурсів та забезпечити їх спрямування на пріоритетні напрями розвитку економіки [27]. Особливе значення у сучасних умовах має підготовка до повоєнного відновлення України. Відбудова держави потребуватиме масштабних фінансових ресурсів та комплексних програм економічної модернізації. У цьому процесі міжнародні фінансові інститути можуть відігравати ключову роль, забезпечуючи фінансування інфраструктурних проєктів, підтримку приватного сектору та реалізацію структурних реформ. Ефективне використання міжнародної фінансової допомоги може сприяти формуванню нової моделі економічного розвитку України, орієнтованої на інновації, інтеграцію до європейського економічного простору та підвищення конкурентоспроможності на світових ринках [27].

Таким чином, співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами у воєнний період є важливим фактором забезпечення економічної стабільності держави та підготовки до післявоєнного відновлення. Міжнародна фінансова підтримка дозволяє Україні підтримувати функціонування державних інституцій, забезпечувати соціальну стабільність та реалізовувати необхідні економічні реформи навіть у складних умовах війни. Водночас ефективність такого співробітництва залежить від здатності держави забезпечувати прозорість використання фінансових ресурсів, здійснювати структурні реформи та формувати довгострокову стратегію економічного розвитку. Подальше поглиблення співробітництва України з міжнародними фінансовими інститутами може стати одним із ключових чинників успішної відбудови держави, зміцнення її економічної стійкості та інтеграції у глобальну економічну систему.

Висновки. У наукових колах питання післявоєнного відновлення розглядається через призму інституційних, макроекономічних, соціальних і технологічних трансформацій. Проведення дослідження дозволяє зробити низку узагальнених наукових висновків щодо особливостей співробітництва України з міжнародними фінансовими інститутами в умовах воєнного періоду.

По-перше, міжнародні фінансові інститути відіграють ключову роль у забезпеченні макроекономічної стабільності України під час війни. Надання кредитів, грантів, гарантій та технічної допомоги з боку таких організацій, як МВФ, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк, дозволяє підтримувати функціонування бюджетної системи, фінансувати соціальні програми та забезпечувати діяльність критично важливої інфраструктури. У сучасних умовах міжнародна фінансова допомога стала одним із ключових чинників економічної стійкості держави.

По-друге, співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами має комплексний характер і включає різні форми фінансової підтримки. До основних механізмів належать кредитні програми макрофінансової стабілізації, інвестиційні проєкти розвитку, грантові програми, технічна допомога, а також консультативна підтримка щодо реалізації структурних реформ. Такі інструменти сприяють модернізації економіки, реформуванню системи державного управління та підвищенню ефективності фінансової політики.

По-третє, у воєнний період співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями набуло нових особливостей. Фінансова підтримка спрямовується не лише на реалізацію довгострокових програм розвитку, але й на забезпечення стабільності державних фінансів, підтримку платіжного балансу та стабілізацію валютного ринку. У цьому контексті важливу роль відіграє програма розширеного фінансування Міжнародного валютного фонду, яка спрямована на підтримку макроекономічної стабільності та проведення структурних реформ.

По-четверте, значні масштаби міжнародної фінансової допомоги створюють нові виклики для економічної політики. Одним із ключових викликів є зростання державного боргу та необхідність забезпечення його довгострокової стійкості. Ефективне управління державним боргом, оптимізація структури зовнішніх запозичень та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів є важливими передумовами стабільного розвитку фінансової системи держави.

По-п'яте, важливим напрямом подальшого розвитку співробітництва України з міжнародними фінансовими інститутами є забезпечення прозорості та ефективності використання фінансової допомоги. Міжнародні партнери приділяють значну увагу реформуванню антикорупційної системи, підвищенню прозорості державних фінансів та впровадженню сучасних механізмів фінансового контролю. У цьому контексті важливу роль відіграють цифровізація державного управління, розвиток електронних систем публічних закупівель та посилення інституційної спроможності органів державної влади.

По-шосте, стратегічним напрямом співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями є підготовка до післявоєнного відновлення держави. За оцінками міжнародних експертів, відбудова України потребуватиме значних фінансових ресурсів та комплексних програм економічної модернізації. У цьому процесі міжнародні фінансові інститути можуть відігравати ключову роль, забезпечуючи фінансування інфраструктурних проєктів, підтримку приватного сектору та розвиток інноваційної економіки.

Отже, співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами є важливим елементом сучасної економічної політики держави та одним із ключових факторів забезпечення її фінансової стабільності. Подальший розвиток такого співробітництва має бути спрямований на підвищення ефективності використання міжнародної фінансової допомоги, реалізацію структурних реформ та формування стратегії довгострокового економічного розвитку держави.

Так, відновлення України – це не лише ремонт зруйнованих об'єктів, а стратегічне переформатування економіки у відповідності до стандартів сучасної світової системи. Ukraine Recovery Plan, будучи амбіційним і комплексним документом, має стати базовою рамкою для співпраці державних інституцій, міжнародних фінансових організацій і приватного сектору. Важливим елементом URP має стати «зелена» й цифрова трансформація секторів економіки. Успішність URP буде залежати не лише від обсягів фінансування, але й від здатності України вбудувати сучасні управлінські, технологічні та соціальні рішення у процес післявоєнної реконструкції.

Література

1. Богдан Т. П. Державний борг України в умовах кризи. Київ: НІСД, 2022. 210 с.
2. Бураковський І. В. Міжнародна економіка. Київ: Основи, 2017. 392 с.
3. Геєць В. М. Економіка України: ключові проблеми та перспективи розвитку. Київ: НАН України, 2015. 320 с.
4. Кириленко О. П. Міжнародні фінанси: навчальний посібник. Київ: Знання, 2020. 415 с.
5. Козюк В. В. Міжнародні фінанси. Тернопіль: КНЕУ, 2019. 480 с.
6. Козюк В. В. Міжнародні фінансові організації: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
7. Міністерство фінансів України. *Звіт про виконання державного бюджету України за 2024 рік*. Київ, 2025. 150 с.
8. Національний банк України. *Макроекономічний та монетарний огляд*. Київ, 2025. 80 с.
9. Рогач О. І. Міжнародні фінанси: підручн. Київ: Київський ун-тет, 2018. 512 с.
10. Філіпенко А. С. Глобальні економічні трансформації. Київ: КНЕУ, 2018. 360 с.
11. Філіпенко А. С. Світова економіка: підручник. Київ: Либідь, 2019. 582 с.
12. Eichengreen B. *Globalizing Capital: A History of the International Monetary System*. Princeton: Princeton University Press, 2019. 520 p.
13. European Bank for Reconstruction and Development. *EBRD Annual Report 2024*. London: EBRD, 2024. 156 p.
14. European Bank for Reconstruction and Development. *Ukraine Country Strategy 2024–2029*. London: EBRD, 2024.
15. European Investment Bank. *EIB Support to Ukraine Overview*. Luxembourg: EIB, 2024. 60 p.
16. International Monetary Fund. *Ukraine: Request for an Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility*. Washington, DC: IMF, 2023. 120 p.
17. International Monetary Fund. *Ukraine: First and Second Reviews Under the Extended Fund Facility Arrangement*. Washington, DC: IMF, 2024. 85 p.
18. IMF. *Ukraine: Selected Issues and Statistical Appendix*. Washington, DC: IMF, різні роки (особливо 2000–2010).
19. IMF. *Ukraine Country Report No. 23/XX*. Washington, DC: IMF, 2023.
20. Krugman P. *The Return of Depression Economics and the Crisis of 2008*. New York: W. W. Norton & Company, 2009. 191 p.
21. Milward A. *The Reconstruction of Western Europe 1945–1951*. London: Routledge, 1984. 523 p.

22. Mishkin F. S. *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets*. 11th ed. Boston: Pearson, 2016. 720 p.
23. Obstfeld M., Rogoff K. *Foundations of International Macroeconomics*. Cambridge: MIT Press, 1996. 832 p.
24. Stiglitz J. E. *Globalization and Its Discontents*. New York: W. W. Norton & Company, 2003. 304 p.
25. Sachs J., Larrain F. *Macroeconomics in the Global Economy*. New York: Prentice Hall, 1993. 778 p.
26. World Bank. *Supporting Ukraine: World Bank Response to the War*. Washington, DC: World Bank, 2023. 98 p.
27. World Bank; European Commission; Government of Ukraine. *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3)*. Washington, DC; Brussels; Kyiv, 2024. 200 p.
28. World Bank. *World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value Chains*. Washington, DC, 2020. 200 p.
29. World Bank. *Ukraine Support Tracker / Financial Intermediation Data*. Washington, DC, 2023. 96 p.

References

1. Bohdan T. P. (2022) State debt of Ukraine in times of crisis. Kyiv: NISD. 210 p.
2. Burakovsky I. V. (2017) International economy. Kyiv: Osnovy. 392 p.
3. Geyets V. M. (2015) Economy of Ukraine: key problems and development prospects. Kyiv: NAS of Ukraine. 320 p.
4. Kyrylenko O. P. (2020) International finance: textbook. Kyiv: Znannia. 415 p.
5. Kozyuk V. V. (2019) International finance. Ternopil: KNEU. 480 p.
6. Kozyuk V. V. (2019) International financial organizations: textbook. Kyiv: Center for educational literature. 320 p.
7. Ministry of Finance of Ukraine. (2025) Report on the implementation of the state budget of Ukraine for 2024. Kyiv, 2025. 150 p.
8. National Bank of Ukraine Macroeconomic and Monetary Review Kyiv, 2025. 80 p.
9. Rogach O.I. (2018) International Finance: Textbook. Kyiv: Kyiv University. 512 p.
10. Filipenko A. S. (2018) Global Economic Transformations. Kyiv: KNEU. 360 p.
11. Filipenko A. S. (2019) World Economy: Textbook. Kyiv: Lybid. 582 p.
12. Eichengreen B. (2019) *Globalizing Capital: A History of the International Monetary System*. Princeton: Princeton University Press. 520 p.
13. European Bank for Reconstruction and Development. EBRD Annual Report 2024. London: EBRD, 2024. 156 p.
14. European Bank for Reconstruction and Development. *Ukraine Country Strategy 2024–2029*. London: EBRD, 2024.
15. European Investment Bank. EIB Support to Ukraine Overview. Luxembourg: EIB, 2024. 60 p.
16. International Monetary Fund. *Ukraine: Request for an Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility*. Washington, DC: IMF, 2023. 120 p.
17. International Monetary Fund. *Ukraine: First and Second Reviews Under the Extended Fund Facility Arrangement*. Washington, DC: IMF, 2024. 85 p.
18. IMF.Ukraine: Selected Issues and Statistical Appendix. Washington, DC: IMF, various years (especially 2000–2010).
19. IMF.Ukraine Country Report No. 23/XX. Washington, DC: IMF, 2023.
20. Krugman P. *The Return of Depression Economics and the Crisis of 2008*. New York: W. W. Norton & Company, 2009. 191 p.
21. Milward A. (1984) *The Reconstruction of Western Europe 1945–1951*. London: Routledge. 523 p.
22. Mishkin F. S. (2016) *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets*. 11th ed. Boston: Pearson. 720 p.
23. Obstfeld M., Rogoff K. (1996) *Foundations of International Macroeconomics*. Cambridge: MIT Press. 832 p.
24. Stiglitz J. E. (2003) *Globalization and Its Discontents*. New York: W.W. Norton & Company. 304 p.
25. Sachs J., Larrain F. (1993) *Macroeconomics in the Global Economy*. New York: Prentice Hall, 778 p.
26. World Bank. *Supporting Ukraine: World Bank Response to the War*. Washington, DC: World Bank (2023) 98 p.
27. World Bank; European Commission; Government of Ukraine. *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3)*. Washington, DC (2024) Brussels; Kyiv. 200 p.
28. World Bank. *World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value*

Chains. Washington, DC (2020) 200 p.

29. World Bank. Ukraine Support Tracker / Financial Intermediation Data. Washington, DC (2023). 96 p.

Отримано: 05.03.2026

Прийнято до публікації: 06.04.2026

Опубліковано: 15.04.2026